

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Quibusdam præmissis difficultas resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

nulla sit ignorantia, est tamen nescientia respectu aliquorum, ut docet Dionysius cap. 7. celestis hierarc. ita etiam in homine nato in statu iustitiæ originalis, fuisset nescientia aliquarum veritatum naturalium, quæ ad ejus statum non pertinerent: habuisset tamen scientiam omnium quæ debebat scire, seu quæ ad ipsius statum pertinebant. Et de hac solum loquitur S. Thomas qu. 18. de verit. art. 7. in corp. cum dicit: *Non oportuit filios Adæ mox natos omnium scientiam habuisse, sed ad eam tempore proficientes pervenissent*: non verò de scientia rerum omnium naturalium absolute: hæc enim, cum ex parte objecti sit ferè infinita, sensuum & naturalis discursus ministerio non potest perfecte acquiri, sed solum à Deo per specierum infusionem haberi; quo pacto Adamo in primo instanti creationis collata fuit. Ex quo

75. Inferes quintò, quod gratia desiderata ad totam naturalium veritatum collectionem attingendam, non est, nec dici debet supernaturalis quoad substantiam, bene tamen quoad modum.

Prima pars patet: Primò, quia collectio veritatum ordinis naturæ, non est supernaturalis quoad substantiam: Ergo ut cognoscatur, non requirit ex parte principij cognoscentis gratiam entitativè supernaturalem; nam omne id quod exigit pro principio formam supernaturalem, est entitativè supernaturale. Secundò, quia per hoc quod Deus infundat homini species omnium rerum naturalium, fit potens ad illarum cognitionem: At species sic infusæ, non sunt supernaturales quoad substantiam, ut pote ejusdem rationis cum speciebus acquisitis à nobis; unde D. Thomas 1. p. quest. 94. art. 3. ad 1. dicit quod *Primus homo habuit scientiam omnium per species à Deo infusas, nec tamen scientia illa fuit alterius rationis à scientia nostra, sicut nec oculi, quos cæco nato Christus dedit, fuerunt alterius rationis ab oculis quos natura produxit*: Ergo gratia desiderata ad totam veritatum naturalium collectionem attingendam, non debet dici supernaturalis quoad substantiam.

Secunda etiam pars non minùs est evidens: Id enim dicitur supernaturale quoad modum, cujus entitas non transcendit ordinem naturæ, modus tamen quo habetur, illius facultatem excedit, unde visus cæco nato restitutus à Christo, fuit supernaturalis quoad modum quo habitus est: At gratia desiderata ad totam naturalium veritatum collectionem attingendam, non excedit quoad entitatem facultatem humanæ naturæ, ut jam ostendimus, excedit tamen illius facultatem quoad modum quo habetur, cum species ad hoc requisitæ debeant à Deo infundi, & non possint nisi longissimo tempore, sensuum ministerio acquiri, atque ab intellectu agente à phantasmatibus abstrahi & depurari: Ergo talis gratia supernaturalis quoad modum dici debet.

ARTICVLVS II.

An, & quæ gratia, ad cognoscendas veritates supernaturales, seu ad assentiendum mysteriis fidei, necessaria sit?

Icèt hujus difficultatis resolutio directè pertineat ad Tractatum de fide, tamen quia D. Thomas hic art. 1. de illa agit, asserens ad cognoscendas veritates supernaturales indigere hominem

A illustratione gratiæ, ideò ab aliquibus hic pertractatur, & nos breviter illam attingemus. Unde sit

§. I.

Quibusdam premissis difficultas resolvitur.

Suppono primò, veritatem aliquam tripliciter dici posse supernaturalem: Primò ex parte objecti tantum, non verò ex parte rationis sub qua attingitur, ut contingit quando hæreticus fide humanâ, vel suâ voluntate, alicui veritati supernaturali, v. g. mysterio Trinitatis, vel Incarnationis, præbet assensum; licèt enim tunc objectum hujus veritatis sit supernaturale, motivum tamen, seu ratio formalis sub qua illi assentitur, est purè naturalis, quia non ei assentimur propter motivum divinæ revelationis (alias omnia alia mysteria à Deo revelata similiter crederet) sed propter aliquod aliud motivum, seu rationem humanam, cui potest subesse falsum. Secundò veritas aliqua potest esse supernaturalis solum ex parte rationis sub qua, seu motivi assentiendi, non verò ex parte objecti crediti, ut quando aliquid naturale creditur ex divina revelatione, v. g. dum credimus Abraham habuisse duos filios, hoc enim naturale est, sed attingitur per lumen divinæ revelationis in Scriptura contentæ. Tertiò potest contingere ut veritas sit supernaturalis utroque modo, ita ut objectum cognitum, & ratio sub qua cognoscitur & creditur, supernaturalia sint, ut dum credimus Deum esse trinum & unum.

Suppono secundò, ad veritates supernaturales cognoscendas duo requiri, unum ex parte objecti, scilicet quod proponatur seu reveletur; alterum ex parte intellectus, nimirum assensum circa tales veritates: unde ex parte utriusque potest esse difficultas, an scilicet requiratur gratia supernaturalis tam ad proponendum objectum, quàm ad assentiendum rebus fidei. Verùm quia de primo nunquam fuit disceptatio in Ecclesia (Pelagius enim gratiam illam externam, se tenentem ex parte objecti, non negavit in secundo statu suæ hæresis, sed tantum internam, seu lumen se tenens ex parte potentie, ab externa revelatione distinctum, ut in Tractatu de hæresi Pelagiana ostensum est) ideò de altero tantum hic agemus, & an requiratur gratia aliqua interna, tam ex parte intellectus quàm ex parte voluntatis, ad assentiendum mysteriis fidei, breviter hic discutimus.

Dico ergo primò: Et si veritas sit supernaturalis ex parte objecti cogniti, si tamen ratio sub qua, seu motivum assentiendi, sit naturale, potest viribus naturæ attingi, suppositâ revelatione & promulgatione Evangelij.

Patet hæc conclusio: Objectum enim supernaturale, prout subest rationi sub qua naturali, non est formaliter supernaturale, sed duntaxat materialiter, cum objectum constituatur formaliter in esse objecti, per rationem formalem sub qua attingitur, & cui subijcitur: Ergo suppositâ ejus revelatione, seu manifestatione, potest viribus naturæ attingi. Unde hæretici fide humanâ & naturali assentiuntur quibusdam mysteriis supernaturalibus in Scriptura revelatis, quia ea non attingunt sub lumine divinæ revelationis, sed sub aliquo motivo naturali, quo ad credendum moventur, eaque credunt, quia proprio suo judicio putant hæc & non alia sibi esse credenda; & licèt aliquando ea credant firmissimè, non tamen firmitate ortâ ex certitudine fidei, sed ex pertinacia superbiæ.

79. Dico secundò: ad assentiendum veritatibus supernaturalibus, siue illæ sint supernaturales simul ex parte objecti & rationis sub qua, siue tantum ex parte rationis sub qua, seu motivi, gratia interna requiritur.

Hæc conclusio est certa de fide, & definita in pluribus Conciliis contra Pelagium, qui in primo & secundo statu suæ hæresis negavit gratiam interiorem esse necessariam ad credendum, existimans ad hoc sufficere gratiam externam, nimirum prædicationem Evangelij. In quo errore fateretur Augustinus lib. de prædest. Sanctorum cap. 3. se fuisse ante Pontificatum, putans fidem, quæ in Deum creditur, non esse donum Dei, sed esse in nobis à nobis, & per illam nos impetrare Dei dona, quibus temperanter, piè, & iustè vivamus in hoc sæculo; illumque ibidem, & capite præcedenti, variis Scripturæ testimoniis refellit, præsertim ex illo Apostoli ad Philip. 1. *Vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed etiam ut pro illo patiamini*, & ex illo ad Ephes. 2. *Gratiâ estis salvati per fidem, & hoc non ex vobis, Dei enim donum est*. Addit etiam illud 1. ad Corinth. 4. *Quid habes quod non accepisti: si autem accepisti, quid gloriaris quasi non accepisti?* eoque præcipuè testimonio dicit se fuisse convictum, ac per motum ad retractandum quod ante Pontificatum docuerat. Item urget Pelagianos ex verbis ejusdem Apostoli immediatè præcedentibus: *Quis te discernit? Si enim (inquit) fides esset in nobis ex nobis, quilibet fidelis dicere posset, fides mea, quam non ex gratia sed ex me ipso habeo, me discernit*. Urget etiam eos ex illo 2. ad Corinth. 3. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis*. Minus enim est cogitare quam credere, nam credere est cogitare cum assensu: si ergo non possumus ex nobis cogitare veritates supernaturales, multò minus eas possumus credere. Denique idem S. Doctor lib. de bono persever. cap. 19. in ejusdem veritatis confirmationem profert egregia Cypriani, Ambrosij, & Gregorij Nazianzeni testimonia, quæ brevitatibus causâ prætermitto.

Favet etiam manifesta ratio: Assensus enim fidei quo prædictis veritatibus assentimur, est supernaturalis, cum illas sub motivo, seu ratione formali sub qua supernaturali, nempe lumine divinæ revelationis, attingat: Ergo est improporcionatus viribus naturalibus intellectus, subindeque indiget elevatione ad illum eliciendum.

80. Confirmatur: Fides est primum nostræ justificationis initium, fundamentum, & radix, primæque dispositio ad gratiam justificantem; ut declarat Sacra Synodus Tridentina sess. 6. cap. 6. At dispositio est ejusdem ordinis cum forma ad quam præparat & disponit subjectum: Ergo cum gratia quæ justificamur sit supernaturalis, fides etiam in supernaturali ordine debet constitui, ac proinde vires naturales excedere.

81. Dico tertio: ad credendum ex motivo supernaturali, non solum requiritur auxilium naturale in intellectu, sed etiam in voluntate. Est contra Semipelagianos, qui licet cum Ecclesia Catholica faterentur, nos non posse credere mysteria revelata sine gratia, contendebant tamen initium fidei esse à nobis, scilicet piam affectionem ad credendum, seu quendam credulitatis affectum. Qui error proscibitur à Concilio Arausicano can. 5. his verbis: *Si quis sicut augmentum, ita etiam initium fidei, ipsumque credulitatis affectum, non per gratia donum, sed naturaliter nobis*

A *in esse dicit, Apostolicis dogmatibus adversarium probatur, &c.* Illum etiam S. Augustinus locis conclusionem primâ citatis impugnat illis Scripturæ testimoniis, quæ ibi retulimus. Quibus adjungi potest id quod dicitur Actuum 16. de quadam Lidia purpuraria, nimirum Deum aperuisse ei cor, ut intenderet & crederet his quæ dicebantur à Paulo: nam ibi per cor significatur voluntas, quæ prius à Deo tangi & immutari debet per auxilium gratiæ, quam intellectus præbeat assensum veritatibus revelatis. Quod ut magis pateat:

Sciendum est ex Tractatu de fide, veritates *Disp. 6. art. 2.* supernaturales in hoc differre à naturalibus, quod illæ habent evidentiam vel ex seipsis, vel ex medio per quod illuminantur; ratione cujus evidentia convincunt intellectum, & ab eo quasi extorquent consensum, absque eo quod sit necessarium eum à voluntate ad talem assensum applicari, saltem applicatione liberâ: illæ verò nullam habent evidentiam, ratione cujus earum certitudo penetrari possit ab intellectu; subindeque quantumcumque proponantur, non convincunt intellectum, nec ipsum trahunt ad præbendum consensum, sed necessarium est, ut à voluntate specialiter applicetur ad hujusmodi assensum. Unde bellè Augustinus Tract. 36. in Joan. *Intrare quisquis in Ecclesiam potest nolens, accedere ad altare potest nolens, sed credere non potest nisi volens*. Hæc autem applicatio, pia motio, seu affectio voluntatis, communiter appellatur. Hoc supposito.

Facile sic potest suaderi conclusio. Ad credendum ex motivo supernaturali requiritur pia affectio voluntatis, quæ efficaciter moveat & determinet intellectum ad assentiendum veritatibus ipsi revelatis: Ergo etiam requiritur auxilium naturale ex parte voluntatis. Pater consequentia: quia voluntas suis viribus solis non potest movere efficaciter ad actum supernaturalem, cujusmodi est credere ex motivo supernaturali.

Confirmatur: Illa pia affectio voluntatis habet *85.* objectum supernaturale: Ergo est supernaturalis; subindeque auxilium naturale pro principio formali exposcit. Utraque consequentia patet: nam ex supernaturalitate objecti formalis, rectè colligitur supernaturalitas in actu, & ex supernaturalitate actus, supernaturalitas auxilij & principij. Antecedens probatur: Objectum volitum à pia affectione, est ipse actus fidei formaliter: Sed ille est supernaturalis: Ergo pia illa affectio habet objectum supernaturale.

Hæc ratio probat requiri auxilium gratiæ ex parte voluntatis, non solum ad actum fidei formatæ quæ est cum charitate, sed etiam ad actum fidei informis, qualis est in peccatore; cum etiam talis actus sit intrinsecè supernaturalis, utpote ex motivo supernaturali divinæ revelationis procedens. Unde quando Concilium Arausicanum canone supra citato definit, ipsum credulitatis affectum esse in nobis per gratiæ donum, non loquitur præcisè de pia affectione quæ initiat fidem, disponentem ultimò ad justificationem, sed de illa, prout quemcumque actum fidei supernaturalis initiat.

§. II.

Præcipua objectiones solvuntur.

85. Contra primam conclusionem nullum est argumentum difficile. Sed contra secundam istud objici potest. Veritates supernaturales sunt intra